

Ομάδα μελέτης

«Μετανάστευση και ένταξη» της ΕΟΚΕ

**Έργο σχετικά με το ρόλο των
οργανώσεων της κοινωνίας πολιτών
στην εξασφάλιση της ένταξης
μεταναστών και προσφύγων**

ΕΚΘΕΣΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ – ΕΛΛΑΔΑ
5-6 ΜΑΡΤΙΟΥ 2020

Ευρωπαϊκή Οικονομική
και Κοινωνική Επιτροπή

Έκθεση αποστολής – Ελλάδα, 5 και 6 Μαρτίου 2020

Από τον Οκτώβριο του 2019 έως τον Μάρτιο του 2020, η ομάδα «Μετανάστευση και ένταξη» πραγματοποίησε πέντε διερευνητικές αποστολές στο πλαίσιο έργου σχετικά με τον ρόλο των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στη διασφάλιση της ένταξης των μεταναστών και των προσφύγων. Η αντιπροσωπεία στην Ελλάδα απαρτιζόταν από τον Evgeniy Ivanov (Βουλγαρία, Ομάδα των Εργοδοτών), τον Carlos Manuel Trindade (Πορτογαλία, Ομάδα των Εργαζομένων) και τον Παναγιώτη Γκόφα, (Ελλάδα, Ομάδα «Ευρώπη της Πολυμορφίας»), υποστηριζόμενη από την Triin Aasmaa, μέλος της γραμματείας της ΕΟΚΕ. Ο Πρόεδρος της ΕΟΚΕ Luca Jahier συμμετείχε στην αντιπροσωπεία, συνοδευόμενος από την Cinzia Sechi, μέλος του ιδιαίτερου γραφείου του Προέδρου κ. Jahier.

1. Σκοπός της αποστολής

Από τον Οκτώβριο του 2019 έως το Μάρτιο του 2020, η ομάδα «Μετανάστευση και ένταξη» πραγματοποίησε πέντε διερευνητικές αποστολές στο πλαίσιο έργου **σχετικά με τον ρόλο των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στη διασφάλιση της ένταξης των μεταναστών και των προσφύγων**. Οι επισκέψεις σε χώρες παρέχουν μια αναλυτική εικόνα των προβλημάτων και των βέλτιστων πρακτικών, τα οποία καταγράφονται σε επιμέρους ανά χώρα εκθέσεις. Οι πέντε ανά χώρα εκθέσεις θα ενσωματωθούν σε μια συγκεκριμένη έκθεση στην οποία παρουσιάζονται τα κύρια ευρήματα, συμπεράσματα και συστάσεις του έργου.

Το έργο συνδέεται με παλαιότερο έργο της ΕΟΚΕ για τη μετανάστευση: 11 διερευνητικές αποστολές της ΕΟΚΕ σχετικά με τη μετανάστευση που πραγματοποιήθηκαν κατά την περίοδο 2015-2016. Οι τελευταίες πέντε διερευνητικές αποστολές πραγματοποιήθηκαν σε κράτη μέλη στα οποία είχε πραγματοποιηθεί επίσκεψη κατά την περίοδο 2015-2016, και πιο συγκεκριμένα στην Ελλάδα, τη Μάλτα, τη Σουηδία, τη Γερμανία και τη Βουλγαρία¹.

Κατά τη διάρκεια των αποστολών, η αντιπροσωπεία συνέκρινε την κατάσταση στις πέντε χώρες με την κατάσταση όπως ήταν πριν από μια τριετία, συναντώντας οργανώσεις που συναντήσαμε την τελευταία φορά προκειμένου να διαπιστώσει εάν τα έργα τους βρίσκονταν ακόμη σε εξέλιξη, εάν είχαν ωριμάσει και αυξηθεί σε κλίμακα, εάν τα προβλήματα που είχαν εντοπιστεί παλαιότερα είχαν επιλυθεί, καθώς και τον τρόπο επίλυσής τους, αλλά και ποιες ήταν οι τρέχουσες ανάγκες και προκλήσεις. Ανάλογα με την περίπτωση, οι αντιπροσωπείες συνάντησαν επίσης άλλες οργανώσεις, αποδίδοντας ιδιαίτερη προσοχή σε μέτρα που αφορούν συγκεκριμένες ομάδες που ενδέχεται να είναι πιο δύσκολο να ενταχθούν στην αγορά εργασίας (π.χ. γυναίκες, μετανάστες από συγκεκριμένη χώρα καταγωγής, μετανάστες με συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υπόβαθρο και μετανάστες με αναπηρία). Στο πλαίσιο του έργου καταβλήθηκαν προσπάθειες για τον εντοπισμό ορθών πρακτικών, ώστε να διαπιστωθεί εάν θα μπορούσαν να αναπαραχθούν αλλού, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συμβάλλουν στη θετική αλλαγή του αφηγήματος για τη μετανάστευση.

¹ Προγραμματίστηκε μια έκτη διερευνητική επίσκεψη στην Ιταλία, η οποία, ωστόσο, έπρεπε να ακυρωθεί λόγω της υγειονομικής κρίσης της νόσου COVID-19.

2. Κατάσταση στην Ελλάδα

Γενική κατάσταση

Μετά την κορύφωση των αφίξεων μεταναστών στην Ευρώπη από την Τουρκία μέσω της Ελλάδας που σημειώθηκε κατά την περίοδο 2015-2016, οι αφίξεις επιβραδύνθηκαν μετά τη σύναψη της συμφωνίας ΕΕ-Τουρκίας. Ωστόσο, έχουν αρχίσει να καταγράφονται εκ νέου αφίξεις περίπου από τον Σεπτέμβριο του 2019 – περίπου 860 000 αφίξεις το 2015, περίπου 37 000 αφίξεις το 2017 και περίπου 85 000 αφίξεις το 2019.

Μέχρι το τέλος του Φεβρουαρίου, είχαν σημειωθεί περισσότερες από 6 100 αφίξεις από τις αρχές του 2020 (Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ). Η κατάσταση έχει επιβαρύνει το σύστημα διεκπεραίωσης αιτήσεων ασύλου της Ελλάδας, με 90 000 υποθέσεις να εκκρεμούν επί του παρόντος — γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα το διάστημα παραμονής ορισμένων προσφύγων στους καταυλισμούς να υπερβαίνει το ένα έτος.

Σύμφωνα με την Υπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ, περίπου 41 300 πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο διαμένουν επί του παρόντος στα νησιά του Αιγαίου. Η πλειονότητα αυτών κατάγεται από το Αφγανιστάν (48 %), τη Συρία (20 %) και την Παλαιστίνη (6 %). Οι γυναίκες αντιπροσωπεύουν το 21 % του πληθυσμού και τα παιδιά το 29 %. Από αυτά, περισσότερα από 6 από τα 10 είναι κάτω των 12 ετών. Περίπου το 15 % των παιδιών είναι ασυνόδευτα ή έχουν χωριστεί από τις οικογένειές τους, κυρίως από το Αφγανιστάν.

Η κατάσταση στα χερσαία σύνορα Ελλάδας-Τουρκίας επιδεινώθηκε δραματικά στις 29 Φεβρουαρίου μετά την επίσημη απόφαση της Άγκυρας να μην συνεχίσει να τηρεί τη συμφωνία ΕΕ-Τουρκίας και να επιτρέπει σε χιλιάδες μετανάστες να επιχειρήσουν να εισέλθουν στο έδαφος της ΕΕ. Το γεγονός αυτό δημιούργησε μια ιδιαίτερα τεταμένη κατάσταση, με αποτέλεσμα την αλλαγή της εστίασης της επίσκεψης. Παρότι οι αριθμοί απέχουν μακράν από τα επίπεδα του 2015, συνεπάγονται σημαντική αύξηση εάν η Τουρκία διατηρήσει τα σύνορά της ανοικτά.

Πολιτική κατάσταση τη στιγμή της επίσκεψης

Η συντηρητική κυβέρνηση, η οποία βρίσκεται στην εξουσία από τα μέσα του 2019, είχε δηλώσει ότι επιθυμούσε να επιταχύνει την επανεξέταση των διαδικασιών για τη χορήγηση ασύλου. Είχε ψηφίσει νόμο ο οποίος αυστηροποιούσε τις απαιτήσεις για τη χορήγηση ασύλου για τους μετανάστες και έχει δεσμευτεί να αυξήσει τις περιπολίες στα σύνορα.

Τον Ιανουάριο του 2020, η κυβέρνηση επανίδρυσε το υπουργείου μετανάστευσης και ασύλου έξι μήνες μετά την κατάργησή του. Τον Φεβρουάριο, ο Υπουργός Μετανάστευσης και Ασύλου ανακοίνωσε ότι η Ελλάδα θα ξεκινούσε τη δημιουργία καταυλισμών κλειστού τύπου για τους αιτούντες άσυλο στα νησιά του Αιγαίου τον Μάρτιο, ως απάντηση σε αυξανόμενες πιέσεις όσον αφορά τις υφιστάμενες υπερκορεσμένες εγκαταστάσεις φιλοξενίας μεταναστών. Για να εξασφαλίσει εκτάσεις γης για αυτούς τους καταυλισμούς, η κυβέρνηση είχε αποφασίσει να απαλλοτριώσει τα απαραίτητα περιουσιακά στοιχεία και εκτάσεις γης ως μέτρο διαχείρισης της κρίσης, προκειμένου να αντιμετωπίσει την επείγουσα ανάγκη να μην τεθεί σε κίνδυνο η δημόσια υγεία και τάξη. Αυτή η απόφαση προκάλεσε έντονες αντιδράσεις από τους νησιωτικούς πληθυσμούς και τις τοπικές αρχές. Οι δομές προορίζονταν για τη φιλοξενία νέων αφίξεων ώστε να διευκολυνθούν οι διαδικασίες ταυτοποίησης και ασύλου και πρέπει να χρησιμοποιούνται για την κράτηση μεταναστών που

επιδεικνύουν καταχρηστική συμπεριφορά και εκείνων που δεν δικαιούνται άσυλο και προορίζονται για μετεγκατάσταση στη χώρα καταγωγής τους.

Οι τοπικές αρχές επέμειναν ότι οι νέες δομές θα συνέτειναν μόνο στην περαιτέρω επιδείνωση του προβλήματος που δημιουργεί ο μεγάλος αριθμός αιτούντων άσυλο στα νησιά και όχι στην άμβλυνση της πίεσης. Οι νησιωτικοί πληθυσμοί και οι τοπικές αρχές αντιτίθενται σθεναρά στους νέους καταυλισμούς κλειστού τύπου και έχουν διοργανώσει διαμαρτυρίες τους τελευταίους μήνες. Οι αιτούντες άσυλο, οι οποίοι έχουν κουραστεί από τις δυσμενείς συνθήκες που επικρατούν στους καταυλισμούς, έχουν διοργανώσει επίσης διαμαρτυρίες. Νωρίτερα κατά το τρέχον έτος ξέσπασαν συγκρούσεις μεταξύ μεταναστών και αστυνομικών δυνάμεων στη Λέσβο.

Τα κλειστά κέντρα αποτελούν μέρος ενός ευρύτερου κυβερνητικού σχεδίου για την επίλυση του μεταναστευτικού προβλήματος. Αυτό συνεπαγόταν επίσης την ενίσχυση της ασφάλειας των συνόρων, την επιτάχυνση των διαδικασιών χορήγησης ασύλου και την αύξηση του αριθμού επιστροφών. Ένας από τους δηλωθέντες στόχους ήταν να εξασφαλιστεί η αποσυμφόρηση των νησιών, τα οποία επωμίζονται το μεγαλύτερο βάρος όσον αφορά την υποδοχή προσφύγων και μεταναστών.

Ένταξη

Για την Ελλάδα, η οποία είναι κυρίως χώρα αποδημίας και χώρα διέλευσης μετανάστευσης, η μετατροπή της σε χώρα υποδοχής αποτελεί μάλλον νέα εξέλιξη και, ως εκ τούτου, τα ζητήματα που αφορούν την ένταξη των μεταναστών δεν βρίσκονταν σε υψηλή θέση στο πολιτικό θεματολόγιο. Η πρώτη εθνική στρατηγική για την ένταξη των πολιτών τρίτων χωρών αναπτύχθηκε το 2013 και περιλάμβανε μέτρα και δράσεις προς υλοποίηση σε τομείς όπως, τα εισαγωγικά μαθήματα, η απασχόληση, η υγεία, η στέγαση, η πολιτική συμμετοχή, η καταπολέμηση των διακρίσεων και ο διαπολιτισμικός διάλογος, ωστόσο η μεγαλύτερη έμφαση δόθηκε στην κατάρτιση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων τόσο για τους υπηκόους τρίτων χωρών όσο και για τους δημόσιους υπαλλήλους που ασχολούνται με θέματα που αφορούν τους μετανάστες.

Τον Ιούλιο του 2019, η προηγούμενη κυβέρνηση υιοθέτησε μια νέα εθνική στρατηγική για την ένταξη, η οποία περιλαμβάνει μέτρα σχετικά με την εκπαίδευση, την ένταξη στην αγορά εργασίας, τον ρατσισμό και την ξενοφοβία, μεταξύ άλλων. Εντούτοις, υπό τη σημερινή κυβέρνηση, οι νόμοι για τη μετανάστευση και το άσυλο έχουν αλλάξει, με αποτέλεσμα να υπάρχουν καθυστερήσεις στην εφαρμογή της στρατηγικής για την ένταξη.

Οι αλλοδαποί έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε δομημένες υπηρεσίες που αποσκοπούν στην κοινωνική ένταξη. Οι τοπικές/δημοτικές και εθνικές αρχές, καθώς και οι ΜΚΟ, παρέχουν μαθήματα γλώσσας σε νεοαφιχθέντες, ωστόσο η Ελλάδα δεν διαθέτει τυπικό πρόγραμμα ένταξης για τους υπηκόους τρίτων χωρών. Για παράδειγμα, δεν υπάρχει πρόγραμμα αγωγής του πολίτη ούτε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης. Ωστόσο, στο πλαίσιο της στρατηγικής για την ένταξη του 2019, η προώθηση της ένταξης στο εκπαιδευτικό σύστημα, η ένταξη στην αγορά εργασίας και η πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες προσδιορίζονται ως σημαντικοί παράγοντες για την ένταξη των αλλοδαπών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας.

3. Περιγραφή των συναντήσεων

α. Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα

Η προηγούμενη επίσκεψη

Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε στη Μυτιλήνη, στο νησί της Λέσβου. Η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα συμπλήρωνε τον συντονισμό για τον οποίο ήταν υπεύθυνο το κράτος και ο οποίος έχρηζε βελτίωσης. Εργάστηκε στον τομέα της ανθρωπιστικής βοήθειας και της δημιουργίας ικανοτήτων στα κέντρα φιλοξενίας και είχε δημιουργήσει ένα σύστημα λεωφορείων με δυνατότητα μεταφοράς 1 000 ατόμων από την ακτή προς τους καταυλισμούς καταγραφής. Η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες είχε ταχθεί υπέρ της μετεγκατάστασης των υπηρεσιών υποδοχής σε τοποθεσία όπου τα άτομα θα μπορούσαν να μείνουν για 1-2 ημέρες, ανεξάρτητα από τη χώρα καταγωγής τους, έτσι ώστε όταν η Μόρια και το Καρα Τεπέ ήταν πλήρη, να εξακολουθεί να υπάρχει δυνατότητα φιλοξενίας τους (τοποθεσία με δυνατότητα φιλοξενίας 10 000-15 000 ατόμων). Όσον αφορά τη μετεγκατάσταση, ο χρόνος διεκπεραίωσης και οι περιορισμένες δεσμεύσεις παρακώλυαν τη διαδικασία.

Αυτή η επίσκεψη

Η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες συνεργάζεται με την ελληνική κυβέρνηση, τις τοπικές αρχές και τις ΜΚΟ ώστε να παρέχει, με τη βοήθεια της ΕΕ, διαμονή σε αστικά κέντρα και παροχή βοήθειας σε μετρητά σε πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο στην Ελλάδα. 25 000 χώροι φιλοξενίας έχουν δημιουργηθεί στο πλαίσιο του προγράμματος στέγασης (στο πλαίσιο του προγράμματος ESTIA) για ευάλωτους αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες, με μεταφραστικές υπηρεσίες, την ελάχιστη αναγκαία ψυχολογική υποστήριξη και βοήθεια σε μετρητά για άτομα που φιλοξενούνται σε διαμερίσματα αλλά και σε καταυλισμούς προσφύγων. Η διαμονή σε αστικά κέντρα συμβάλλει στη δημιουργία μιας αίσθησης κανονικότητας και προσφέρει καλύτερη πρόσβαση σε υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων της εκπαίδευσης και της υγείας. Τα άτομα υποστηρίζονται επιπλέον από κοινωνικούς λειτουργούς και διερμηνείς που τα βοηθούν ώστε να έχουν πρόσβαση σε ιατρικές υπηρεσίες, απασχόληση, μαθήματα γλώσσας και δραστηριότητες αναψυχής.

Η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες παρέχει βοήθεια σε μετρητά στην Ελλάδα στο πλαίσιο του προγράμματος ESTIA, το οποίο χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η βοήθεια σε μετρητά αποκαθιστά την αξιοπρέπεια και ενδυναμώνει τους αιτούντες άσυλο και τους πρόσφυγες, οι οποίοι πλέον μπορούν να επιλέγουν πώς να καλύψουν τις βασικές τους ανάγκες. Συμβάλλει επίσης στην οικονομία της κοινότητας υποδοχής μέσω της αγοράς υπηρεσιών και αγαθών. Τον Ιανουάριο του 2020, 93 976 πρόσφυγες και αιτούντες άσυλου που πληρούσαν τα σχετικά κριτήρια έλαβαν βοήθεια σε μετρητά. Από το 2017, περισσότερα από 166 000 άτομα που πληρούσαν τα σχετικά κριτήρια έχουν λάβει βοήθεια σε μετρητά τουλάχιστον μία φορά. Η ικανοποίηση των σχετικών κριτηρίων αξιολογείται με βάση την ημερομηνία εισόδου στη χώρα, το νομικό καθεστώς και την τρέχουσα τοποθεσία.

Η Ελλάδα αντιμετωπίζει νέες προκλήσεις από τον Μάρτιο του 2016 οπότε και έγινε η τρίτη χώρα μετά τη Γαλλία και τη Γερμανία με τους μεγαλύτερους αριθμούς αφίξεων. Η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες υποκαθιστούσε το κράτος σε επίπεδο ικανοτήτων υποδοχής. Αυτό δεν ισχύει για την περίοδο πριν από το 2016, δεδομένου ότι τα άτομα μπορούσαν να μεταβούν σε άλλες χώρες εκείνη τη χρονική στιγμή. Η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους

Πρόσφυγες συνδράμει την Ελλάδα στην ανάπτυξη ικανοτήτων και στη δημιουργία ενός λειτουργικού συστήματος υποδοχής. Η Ύπατη Αρμοστέα των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες στην Ελλάδα διέθετε 650 υπαλλήλους, ωστόσο προβαίνει επί του παρόντος σε μειώσεις προσωπικού καθώς η ελληνική κυβέρνηση αναλαμβάνει τα καθήκοντα. Σήμερα, έχει 400 υπαλλήλους.

β. Η Δομή Μεταναστών ΕΚΑ του Εργατοϋπαλληλικού Κέντρου Αθήνας

Η Δομή Μεταναστών ΕΚΑ του Εργατοϋπαλληλικού Κέντρου Αθήνας δημιουργήθηκε τον Μάιο του 2006, σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ. Στόχος της είναι η παροχή βοήθειας και στήριξης σε μετανάστες και πρόσφυγες ώστε να απολαμβάνουν ισότιμα εργασιακά και κοινωνικά δικαιώματα.

Η Δομή Μεταναστών ΕΚΑ ανήκει στο Δίκτυο Υπηρεσιών Πληροφόρησης και Συμβουλευτικής Εργαζομένων και Ανέργων, μια πρωτοβουλία του Ινστιτούτου Εργασίας ΓΣΕΕ, το οποίο παρέχει υπηρεσίες πληροφόρησης και συμβουλευτικής σε εργαζομένους και ανέργους, δίνοντας προτεραιότητα στους τομείς της κοινωνικής ασφάλισης, των εργασιακών σχέσεων και της απασχόλησης. Στόχος του εν λόγω δικτύου είναι η παροχή αξιόπιστης πληροφόρησης και στήριξης σε Έλληνες και μετανάστες εργαζομένους σε θέματα εργασιακών σχέσεων, ασφάλισης, καθώς και απασχόλησης και κατάρτισης.

Η ανεργία είναι πολύ υψηλή και εκτεταμένη στην Ελλάδα μεταξύ των μεταναστών και των τοπικών πληθυσμών.

Από το 2015, όταν τεράστιες ροές προσφύγων άρχισαν να φθάνουν στην Ελλάδα, έχουν προκύψει σοβαρές δυσκολίες όσον αφορά τη διαχείριση της κατάστασης. Το ΕΚΑ επιμένει ότι πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για την ένταξη των μεταναστών και των προσφύγων. Για τους πρόσφυγες διοργανώνονται ομαδικές συναντήσεις από το 2015.

Ένα από τα κύρια έργα στον τομέα της ένταξης των μεταναστών στην αγορά εργασίας είναι το έργο Labour-INT. Κατά τον σχεδιασμό του έργου Labour-INT, ο στόχος ήταν να αξιοποιηθεί η εμπειρία των ΜΚΟ, καθώς και των οργανώσεων μεταναστών. Ένας πολύ σημαντικός παράγοντας ήταν η εξασφάλιση της συμμετοχής των ατόμων σε μαθήματα κατάρτισης, π.χ. σε μαθήματα ελληνικής γλώσσας, το συντομότερο δυνατόν ενόσω ανέμεναν για τη διεκπεραίωση της διαδικασίας χορήγησης ασύλου. Με την πάροδο των ετών έχει αναπτυχθεί μια γόνιμη συνεργασία σε θέματα ένταξης των μεταναστών μεταξύ του ΕΚΑ, του Δήμου Αθηνών και των ΜΚΟ που εδρεύουν στην Αθήνα.

γ. Συνάντηση με τους εταίρους του έργου Labour-INT

Συμμετέχουσες οργανώσεις: HumanRights360, ΕΛΙΞ, Solomon – Media για την κοινωνική ένταξη και πολυμορφία, Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών, Βιοτεχνών και Εμπόρων Ελλάδας (ΓΣΕΒΕΕ), GENERATION 2.0

Το έργο Labour-INT συντονίζεται από κοινού από την Ευρωπαϊκή Συνομοσπονδία Συνδικάτων (ETUC), το Ευρωπαϊκό Κέντρο Εργοδοτών και Επιχειρήσεων που παρέχουν δημόσιες υπηρεσίες (CEEP) και την EUROCHAMBRES, συμπεριλαμβανομένου ενός ευρέος φάσματος εταίρων από ολόκληρη την Ευρώπη, και με τη συμμετοχή και την υποστήριξη διαφόρων εθνικών, ευρωπαϊκών και διεθνών οργανώσεων. Στόχος του είναι η βελτίωση της ικανότητας της ομάδας-στόχου να ενεργοποιεί τρόπους ένταξης με βάση την ένταξη στην αγορά εργασίας, σε συνδυασμό με την παροχή προστασίας

κατά της εκμετάλλευσης και της αδήλωτης εργασίας. Στόχος είναι η ενεργοποίηση μιας πολυμερούς συνεργασίας για την ένταξη μέσω δραστηριοτήτων που σχετίζονται με την εργασία (σεμινάρια κατάρτισης για την ένταξη) προς όφελος αιτούντων διεθνούς προστασίας, σε συνδυασμό με μια πιλοτική δοκιμή του εργαλείου κατάρτισης προφίλ δεξιοτήτων της ΕΕ. Η πιλοτική δράση υλοποιείται από το Εργατικό Κέντρο Αθήνας (ΕΚΑ) και το Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών, Βιοτεχνών και Εμπόρων Ελλάδας (ΚΕΚ, ΓΣΕΒΕΕ) σε συνεργασία με τον Δήμο Αθηνών και διάφορες τοπικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

Το ΚΕΚ της ΓΣΕΒΕΕ σχεδιάζει και υλοποιεί σεμινάρια κατάρτισης που απευθύνονται σε μετανάστες και πρόσφυγες. Στόχος τους είναι να παράσχουν στους συμμετέχοντες εισαγωγικές γνώσεις και να τους φέρουν πιο κοντά στην τοπική αγορά εργασίας μέσω δράσεων επαγγελματικής κατάρτισης στον τομέα των ψηφιακών ικανοτήτων. Ο κύριος στόχος των δραστηριοτήτων κατάρτισης είναι η εξοικείωση των δικαιούχων με τα βασικά τους δικαιώματα στην Ελλάδα, και ιδίως με τις γνώσεις και τις πληροφορίες που χρειάζονται για την κοινωνική και εργασιακή τους ένταξη στη χώρα.

Το έργο υλοποιείται στην Αθήνα για δύο έτη (2019-2020).

Δύο κατηγορίες δικαιούχων:

- υπήκοοι τρίτων χωρών που έχουν υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας επί της οποίας δεν έχει εκδοθεί ακόμη τελική απόφαση και
- άτομα στα οποία έχει ήδη χορηγηθεί διεθνής προστασία.

Οι δράσεις αποσκοπούν στη διευκόλυνση της ισότιμης πρόσβασης σε εργασία για αυτές τις δύο κατηγορίες, στο πλαίσιο της καλύτερης διαχείρισης της διαδικασίας υποδοχής και της προετοιμασίας για την ταχύτερη ενσωμάτωση στην Ελλάδα.

Το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί από τη συνέντευξη για τη χορήγηση ασύλου μέχρι την έκδοση τελικής απόφασης είναι στην πράξη πολύ μεγάλο. Αυτό το χρονικό διάστημα χρησιμοποιείται ιδίως για την υλοποίηση των πιλοτικών δράσεων του έργου. Δεδομένου ότι το ποσοστό μετεγκατάστασης σε άλλες χώρες της ΕΕ είναι εξαιρετικά χαμηλό, σημαντικό ποσοστό των αιτούντων άσυλο θα παραμείνουν στη χώρα και θα πρέπει να ενσωματωθούν στις τοπικές κοινότητες.

Θετικά αποτελέσματα

- Οι δραστηριότητες κατάρτισης διεξάγονταν με πλήρη σεβασμό στην πολυπολιτισμική καταγωγή και την αξιοπρέπεια των συμμετεχόντων (ειδικές υπηρεσίες εστίασης, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα χρησιμοποιούνται μόνο για την έκδοση πιστοποιητικών και την υλικοτεχνική υποστήριξη)
- Ενεργός συμμετοχή· τήρηση του χρόνου και του προγράμματος
- Υψηλό επίπεδο ενθουσιασμού και κινήτρων εκ μέρους των συμμετεχόντων. Οι συμμετέχοντες έχουν μεταφέρει πολύ θετικά σχόλια σε άλλους μετανάστες· συνιστούν τις δραστηριότητες στις οικογένειες και τους φίλους τους
- Όλοι οι συμμετέχοντες θα επιθυμούσαν να συνεχίσουν τη συνεργασία με δραστηριότητες κατάρτισης / πρακτικής άσκησης προσανατολισμένες στην απασχόληση.

Συμπεράσματα

- Παρότι είναι αντιμετώπιση με μια σοβαρή οικονομική και κοινωνική κρίση, η Ελλάδα συνεχίζει να λαμβάνει υψηλό αριθμό αιτούντων άσυλο και μεταναστών.
- Υπάρχει ανάγκη παροχής ενημέρωσης σε γλώσσα κατανοητή από την ομάδα-στόχο. Από τις δραστηριότητες κατάρτισης που παρέχονται σε υπηκόους τρίτων χωρών καθίσταται σαφές ότι η ένταξη είναι μια πολυδιάστατη διαδικασία που βασίζεται σε δείκτες (εκμάθηση της τοπικής γλώσσας, πρόσβαση σε εργασία, προσόντα, στέγαση, εκπαίδευση κ.λπ.) και πραγματοποιείται μέσω μια πολυμερούς προσέγγισης και της ανάπτυξης συνεργειών με άλλα διεθνή και εθνικά έργα που υλοποιούνται
- Η ελληνική γλώσσα και η πρόσβαση στην αγορά εργασίας είναι το δεύτερο επείγον ζήτημα μετά το ζήτημα της υποδοχής
- Η ευελιξία είναι εξαιρετικά σημαντική παράμετρος.

Η ομάδα-στόχος ήταν 100 άτομα, εκ των οποίων τα 83 ολοκλήρωσαν την κατάρτιση και 37 έλαβαν δίπλωμα, γεγονός που θεωρήθηκε πολύ καλό αποτέλεσμα.

Συμμετείχε πολύ μεγάλος αριθμός γυναικών και, καθώς είχαν φέρει τα παιδιά τους μαζί, αποφασίστηκε να παρασχεθούν οι υπηρεσίες παιδικής φροντίδας που δεν είχαν σχεδιαστεί αρχικά. Η κύρια ηλικιακή ομάδα ήταν 25-35 ετών. Προέκυψαν απροσδόκητα προβλήματα: πολλοί από τους συμμετέχοντες ζούσαν στην Ελλάδα επί μακρόν αλλά δεν γνώριζαν συγκροτημένους τρόπους εργασίας, πολλοί παρουσίασαν κρίσεις πανικού και επεισόδια άγχους, ενώ το επίπεδο γνώσης της ελληνικής γλώσσας ήταν πολύ χαμηλό σε πολλές περιπτώσεις. Άλλος ένας στόχος ήταν η κατάρτιση να έχει μια ανθρώπινη διάσταση, δηλαδή να μην περιλαμβάνει μόνο τις τεχνικές λεπτομέρειες του μαθήματος, αλλά και η μετάδοση της αίσθησης ότι το πώς ένιωθαν και το πώς ήταν είχε σημασία. Ήταν απαραίτητο να υπάρχουν μεσολαβητές που να μιλούν γαλλικά, φαρσί, αραβικά και αγγλικά.

Ήταν ιδιαίτερα σημαντικό τα άτομα να έχουν μια ρουτίνα στην καθημερινότητά τους· να έχουν έναν στόχο και κάπου να πάνε. Κατά αυτόν τον τρόπο θα μπορούσαν να είναι συνεπείς με τις υποχρεώσεις τους. Η πλειονότητα αυτών των ατόμων διαμένει στους καταυλισμούς προσφύγων, αναμένοντας ενίοτε δύο έως τρία έτη για να περάσει από συνέντευξη για τη χορήγηση ασύλου.

Πολλοί συμμετέχοντες ήταν πτυχιούχοι πανεπιστημίου. Ωστόσο, ανεξάρτητα από το επίπεδο εκπαίδευσής τους, δεν ήταν ενημερωμένοι σχετικά με το νομικό τους καθεστώς ή τη ζωή τους στην Ελλάδα. Σε πολλές περιπτώσεις, ήταν ακόμη και παραπληροφορημένοι. Για παράδειγμα, δεν είχαν ιδέα πόσο χρόνο θα μπορούσαν να διαρκέσουν οι διαδικασίες χορήγησης ασύλου και πολλοί εξ αυτών πίστευαν ότι θα έμεναν στην Ελλάδα μόνο για πολύ μικρό χρονικό διάστημα. Αφού τους εξηγήθηκε πόσο χρόνο διαρκούν οι διαδικασίες χορήγησης ασύλου, ξεκίνησαν να μαθαίνουν την ελληνική γλώσσα καθώς, μέχρι πρότινος, δεν θεωρούσαν ότι η εκμάθηση των ελληνικών ήταν σημαντική. Σε γενικές γραμμές, υπήρχε τεράστια έλλειψη ενημέρωσης μεταξύ των μεταναστών και των προσφύγων.

Υπάρχουν αρκετές πρωτοβουλίες από διάφορες ΜΚΟ στο πλαίσιο των οποίων παραδίδονται μαθήματα γλώσσας, ωστόσο αυτό δεν επαρκεί για να καλυφθεί το κενό. Ως εκ τούτου, το έργο Labour-INT είναι πολύ σημαντικό για τους συμμετέχοντες, καθώς τους παρέχει τη δυνατότητα να κάνουν κάτι ουσιαστικό.

Οι διοργανωτές δεν έχουν ενημέρωση σχετικά με την πορεία των συμμετεχόντων μετά το μάθημα. Το εμπόδιο είναι ότι το έργο υλοποιείται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας χορήγησης ασύλου και τα ενδιαφερόμενα άτομα πρέπει να περιμένουν για τη συνέντευξη για τη χορήγηση ασύλου και, στη συνέχεια, άλλους έξι μήνες μετά την πρώτη συνέντευξη προτού τους επιτραπεί να εισέλθουν στην αγορά εργασίας.

δ. Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης στην Ελλάδα

Η προηγούμενη επίσκεψη

Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ) είχε δρομολογήσει ένα νέο έργο για επείγουσες επιστροφές το οποίο θα βοηθούσε μετανάστες που επιθυμούσαν οικειοθελώς να επιστρέψουν στις χώρες καταγωγής τους να το πράξουν με αξιοπρέπεια. Για τους μετανάστες που δεν κατάφεραν να διέλθουν τα σύνορα, το κράτος δεν είχε αναπτύξει μια ολοκληρωμένη και ολιστική προσέγγιση. Ο αριθμός των ατόμων που επέλεξε να συμμετάσχει στο πρόγραμμα επιστροφών ήταν πολύ χαμηλός.

Αυτή η επίσκεψη

Τονίστηκε ότι το μεταναστευτικό ζήτημα στην Ελλάδα ήταν ιδιαίτερα περίπλοκο. Πριν από ένα έτος, υπήρχαν 2 500 νέες αφίξεις κάθε μήνα και αυτός ο αριθμός ήταν διαχειρίσιμος για την Ελλάδα. Εάν ο αριθμός των αφίξεων είναι 10 000 κάθε μήνα, είναι σαφές ότι η Ελλάδα δεν θα μπορεί να διαχειριστεί την κατάσταση. Απαιτείται μια λύση που θα υπερβαίνει την Ελλάδα.

Η καλύτερη λύση θα ήταν σαφώς ένα ισχυρό ευρωπαϊκό σύστημα μετεγκατάστασης. Ο νέος νόμος περί ασύλου, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2020, έχει καταστήσει τις διαδικασίες πιο σύντομες και ταχύτερες, μεταξύ άλλων όσον αφορά την επιστροφή ατόμων στην Τουρκία, ανάλογα με την περίπτωση. Αυτός ο νόμος εφαρμόζεται στις νέες αφίξεις και το σύστημα φαίνεται να είναι αποτελεσματικό. Ωστόσο, το κυριότερο ζήτημα για την Ελλάδα είναι ότι εκκρεμεί η διεκπεραίωση περίπου 90 000 αιτήσεων ασύλου, γεγονός που συνεπάγεται αναμονή δύο έως τρία έτη. Υπάρχει πολύ μεγάλη ανάγκη για περισσότερους υπαλλήλους για τη διεκπεραίωση των αιτήσεων, με τη στέγαση να αποτελεί επίσης μείζον πρόβλημα.

Ένα λάθος που έγινε κατά τη διάρκεια της κρίσης το 2015, μεταξύ άλλων από τη διεθνή κοινότητα, ήταν ότι, για μεγάλο χρονικό διάστημα, οι δραστηριότητες επικεντρώθηκαν στην υποδοχή και, μετέπειτα, στην βελτίωση των συνθηκών φιλοξενίας (καταυλισμοί προσφύγων, διαμερίσματα κ.λπ.). Δεν δόθηκε, ωστόσο, προσοχή στο ζήτημα της ένταξης. Η ένταξη αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της διαχείρισης της κρίσης, ωστόσο δεν πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα. Τα άτομα πρέπει να παραμένουν στους καταυλισμούς προσφύγων για μεγάλο χρονικό διάστημα: κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, δεν μπορούν να έχουν πρόσβαση σε γλωσσική κατάρτιση, δεν μπορούν να εργαστούν και εξαρτώνται από το σύστημα. Συνεπώς, είναι πολύ πιο δύσκολο να ενεργήσουν ανεξάρτητα αργότερα. Για να αναλάβει κανείς την ευθύνη της ζωής του, θα πρέπει να παρέχεται η σχετική δυνατότητα από πολύ νωρίς σε εκείνους που δεν ανήκουν σε ευάλωτη ομάδα. Η χειρότερη προσέγγιση είναι ένα άτομο να φεύγει από τον καταυλισμό προσφύγων χωρίς καμία προετοιμασία για τη ζωή εκτός καταυλισμού.

Ο ΔΟΜ στην Ελλάδα άρχισε συνομιλίες σχετικά με προγράμματα ένταξης με την κυβέρνηση το 2016 και το πρώτο πρόγραμμα ένταξης, το ελληνικό πρόγραμμα υποστήριξης ένταξης δικαιούχων διεθνής προστασίας (Hellenic Integration Support for Beneficiaries of International Protection, HELIOS),

ξεκίνησε το 2019 και χρηματοδοτείται από τη ΓΔ Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων. Το έργο HELIOS υλοποιείται σε στενή συνεργασία με εθνικές αρχές και άλλους εταίρους. Στόχος του είναι η προαγωγή της ένταξης των δικαιούχων διεθνούς προστασίας που διαμένουν επί του παρόντος σε δομές προσωρινής στέγασης στην ελληνική κοινωνία μέσω:

- Μαθημάτων ένταξης: παροχή μαθημάτων ένταξης σε κέντρα μάθησης με σκοπό την ένταξη που έχουν ιδρυθεί σε ολόκληρη την Ελλάδα. Κάθε κύκλος μαθημάτων διαρκεί έξι μήνες και αποτελείται από ενότητες για την εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας, τον πολιτισμικό προσανατολισμό, την εργασιακή ετοιμότητα και τις δεξιότητες ζωής.
- Υποστήριξης της στέγασης: παροχή στήριξης στους δικαιούχους ώστε να εξασφαλίσουν ανεξάρτητη στέγαση σε διαμερίσματα που ενοικιάζονται στο όνομά τους, μεταξύ άλλων μέσω της συνεισφοράς στο κόστος ενοικίασης και εγκατάστασης και της δικτύωσης με ιδιοκτήτες διαμερισμάτων.
- Υποστήριξης της απασχολησιμότητας: παροχή ατομικής στήριξης όσον αφορά την απασχολησιμότητα και την εργασιακή ετοιμότητα, μεταξύ άλλων μέσω της παροχής συμβουλών για θέματα εργασίας, της πρόσβασης σε πιστοποίηση που σχετίζεται με την εργασία και της δικτύωσης με εργοδότες του ιδιωτικού τομέα.
- Παρακολούθησης της ένταξης: τακτική αξιολόγηση της προόδου της ένταξης των δικαιούχων ώστε να διασφαλίζεται ότι θα είναι σε θέση να συνδιαλλαγούν με αυτοπεποίθηση με ελληνικούς παρόχους δημόσιων υπηρεσιών μόλις ολοκληρώσουν το έργο HELIOS και αρχίσουν να ζουν ανεξάρτητα στην Ελλάδα.
- Ευαισθητοποίηση της κοινότητας υποδοχής: διοργάνωση εργαστηρίων, δραστηριοτήτων και εκδηλώσεων και διεξαγωγή εθνικής εκστρατείας στα μέσα ενημέρωσης με στόχο τη δημιουργία ευκαιριών για ανταλλαγή μεταξύ της κοινότητας υποδοχής και της φιλοξενούμενης κοινότητας, με επισήμανση της αξίας της ένταξης των μεταναστών στην ελληνική κοινωνία.

Η ομάδα-στόχος του έργου HELIOS αποτελείται από δικαιούχους διεθνούς προστασίας που έχουν αναγνωριστεί μετά την 1η Ιανουαρίου 2018.

Μέχρι τον Απρίλιο του 2020, το έργο είχε απήχηση σε 12 593 δικαιούχους, τους οποίους και βοήθησε, 7 806 δικαιούχοι εγγράφηκαν στο έργο HELIOS και λάμβαναν στήριξη για ανεξάρτητη διαβίωση και 1 321 δικαιούχοι έλαβαν επιδοτήσεις ενοικίου κατόπιν εύρεσης ανεξάρτητης στέγασης.

Όσον αφορά την απασχολησιμότητα των μεταναστών, εξηγήθηκε στα μέλη ότι υπήρχαν πάντα θέσεις εργασίας για μετανάστες — η πρόκληση ήταν να διασφαλιστεί ότι δεν κατέληγαν στη μαύρη αγορά και ότι δεν υφίσταντο εκμετάλλευση. Ο ΔΟΜ έχει διοργανώσει εκδηλώσεις εύρεσης εργασίας σε μια προσπάθεια να φέρει σε επαφή εργοδότες με τους δυνητικούς εργαζομένους.

Ο ΔΟΜ στην Ελλάδα συνεργάζεται με διάφορες ομόλογες οργανώσεις: 11 εταίροι είναι ΜΚΟ και ενώσεις μεταναστών. Αναπτύσσει αλληλεπίδραση με τον ιδιωτικό τομέα και τα εμπορικά επιμελητήρια.

ε. Συνάντηση με τον Παναγιώτη Μηταράκη, Υπουργό Μετανάστευσης και Ασύλου

Η επίσκεψη πραγματοποιήθηκε εν μέσω εξαιρετικά τεταμένης κατάστασης στα ελληνοτουρκικά χερσαία σύνορα μετά την επίσημη απόφαση της Άγκυρας στο τέλος του Φεβρουαρίου να πάψει πλέον να τηρεί τη συμφωνία ΕΕ-Τουρκίας και να αφήσει χιλιάδες μετανάστες να επιχειρήσουν να εισέλθουν στο έδαφος της ΕΕ. Τελικά, η κατάσταση είχε αποκλιμακωθεί έως τα μέσα Μαρτίου, κυρίως λόγω της έξαρσης της επιδημίας του κορονοϊού.

Πρώτον, ο υπουργός έδειξε στην αντιπροσωπεία ένα βίντεο σχετικά με τις τελευταίες εξελίξεις στα ελληνοτουρκικά χερσαία σύνορα.

Ο υπουργός τόνισε ότι η Ελλάδα προστάτευε αποτελεσματικά τα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ. Η Ευρωπαϊκή Ένωση χρειαζόταν μια ισορροπημένη διαχείριση της μετανάστευσης. Η μετανάστευση είχε μια ανθρωπιστική πλευρά και δεν θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως πολιτικό εργαλείο. Επεσήμανε ότι η Τουρκία χρησιμοποιούσε μετανάστες για να επιτύχει τους γεωπολιτικούς της στόχους: ζητήματα σχετικά με τις θεωρήσεις και θέση της Τουρκίας στη Συρία.

Ο Πρόεδρος κ. Jahier συνεχάρη τον υπουργό σχετικά με τα μέτρα που ελήφθησαν και τον τρόπο με τον οποίο η Ελλάδα είχε διαχειριστεί την κατάσταση στα τουρκικά σύνορα. Επεσήμανε ότι η Ελλάδα κλήθηκε να διαχειριστεί μια διττή κρίση: τη δυσχερή κατάσταση στα ελληνικά νησιά και τις σχέσεις με την Τουρκία.

Τόνισε ότι δεν ήταν αποδεκτό οι μετανάστες να χρησιμοποιούνται από ορισμένους ως εμπόρευμα για την επίτευξη των γεωπολιτικών στόχων τους. Χρειαζόμασταν μια σωστή ισορροπία μεταξύ της διαχείρισης των συνόρων και της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αξιών της ΕΕ. Η επίδειξη αλληλεγγύης προς την Ελλάδα ήταν αδιαπραγμάτευτη και αποτελούσε προϋπόθεση για τη σύναψη του νέου συμφώνου της ΕΕ για τη μετανάστευση και το άσυλο. Ως κράτος μέλος που βρισκόταν στην πρώτη γραμμή, η Ελλάδα χρειαζόταν την πλήρη στήριξη και αλληλεγγύη των υπόλοιπων κρατών μελών. Δεν ήταν αποδεκτό το γεγονός ότι ορισμένα κράτη μέλη δεν τήρησαν τις κοινές μας υποχρεώσεις και άφησαν τα υπόλοιπα κράτη μέλη να επωμιστούν μια δυσανάλογη επιβάρυνση όσον αφορά τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών. Έπρεπε να βρούμε κοινές λύσεις με ενότητα και αποφασιστικότητα, καθώς και μέσω της ενίσχυσης της αρχής της αλληλεγγύης, ωστόσο να μην θεωρηθεί ότι πρόκειται για κενά λόγια. Η διαχείριση των συνόρων μας και η αναθεώρηση του δικαίου περί ασύλου της ΕΕ αποτελούσαν ευθύνη της Ευρώπης συνολικά και δεν χωρούσαν περαιτέρω καθυστέρηση.

Ο Υπουργός κ. Μηταράκης αναγνώρισε ότι το βασικό πρόβλημα ήταν η ένταξη. Η ένταξη πρέπει να πραγματοποιείται με αποτελεσματικό τρόπο. Η ένταξη αποτελούσε ιδιαίτερα σύνθετο ζήτημα και η διάθεση περισσότερων χρηματικών πόρων προς αυτή την κατεύθυνση δεν επαρκούσε.

Το σύνολο των μεταναστευτικών ροών το 2019 ήταν προς πέντε ελληνικά νησιά. Σύμφωνα με τη δήλωση ΕΕ-Τουρκίας —η οποία αποτελούσε τη βάση της μεταναστευτικής πολιτικής της ΕΕ μέχρι πρότινος—, δεν ήταν δυνατή η μετακίνηση των μεταναστών και αιτούντων άσυλο από τα νησιά.

Το πρόβλημα με τον τοπικό πληθυσμό στα νησιά ήταν ότι δεν πίστευε ότι η κυβέρνηση θα έκλεινε τους παλιούς καταυλισμούς προσφύγων: ήταν πεπεισμένοι ότι απλώς θα προστίθεντο νέοι

καταυλισμοί. Αναδυόταν ένα φαινόμενο «τουριστών εξέγερσης». Η βίαιη παρέμβαση στις κοινωνικές διεργασίες δεν ήταν αποδεκτή.

Ο Υπουργός κ. Μηταράκης ανέφερε ότι η Ελλάδα λάμβανε μεγάλη υποστήριξη από την ΕΕ, τόσο ηθική όσο και οικονομική. Τόνισε επίσης ότι το σύστημα μετανάστευσης της ΕΕ έπρεπε να εξελιχθεί και ότι δεν ήταν δυνατό μόνο τα κράτη μέλη που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή να καλούνται να διαχειριστούν το μεταναστευτικό ζήτημα για λογαριασμό ολόκληρης της ΕΕ. Επίσης, η Κύπρος δεν είχε περιθώρια για περαιτέρω πίεση από την πλευρά της Τουρκίας. Τα περισσότερα άτομα που έφταναν στην Κύπρο και την Ελλάδα από την Τουρκία είχαν εισέλθει παράνομα από την Τουρκία, φτάνοντας αεροπορικά κ.λπ.

Ο Υπουργός κ. Μηταράκης δήλωσε ότι ο ρόλος της Frontex θα πρέπει να ενισχυθεί: εκείνη τη χρονική στιγμή δεν ήταν σε θέση να προστατεύει ούτε να ελέγχει τα σύνορα. Κατ' αρχήν, μπορούσε μόνο να καταμετρά τα άτομα που διέρχονται τα σύνορα και να κάνει περιπολίες.

στ. Συνάντηση στρογγυλής τραπέζης με ΜΚΟ

Συμμετέχουσες οργανώσεις: ομάδα του Δικτύου Μέλισσα, ΜΕΤΑδραση, Γιατροί του Κόσμου Ελλάδας, Generation 2.0, Praksis, Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, Διεθνής Επιτροπή Διάσωσης, Solidarity Now, Βαβέλ, ActionAid Hellas, Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών, Άρσις, Δομή Μεταναστών ΕΚΑ.

Οι συμμετέχοντες τόνισαν ότι η ΕΕ χρειαζόταν μετανάστες και ότι η ένταξη πρέπει να ξεκινάει από την πρώτη κιόλας ημέρα.

Η διερμηνεία θεωρούταν πολύ σημαντική παράμετρος, καθώς η ένταξη δεν θα ήταν εφικτή χωρίς αυτήν. Ωστόσο, η ποιότητα και η ακεραιότητα των διερμηνέων έπρεπε να διασφαλίζονται. Δυστυχώς, ορισμένοι διερμηνείς εμπλέκονταν πιθανώς σε υποθέσεις διαφθοράς.

Η κατάσταση των ασυνόδευτων ανηλίκων αποτελούσε τεράστιο πρόβλημα. Υπήρχαν έργα που υλοποιούσαν ΜΚΟ με στόχο τη βελτίωση της κατάστασής τους ή την απομάκρυνσή τους από τους καταυλισμούς προσφύγων. Για παράδειγμα, περισσότερα από 90 παιδιά είχαν δοθεί σε ελληνικές ανάδοχες οικογένειες. Μία από τις δραστηριότητες που περιγράφηκαν ήταν η απομάκρυνση παιδιών από τον καταυλισμό προσφύγων στη Μόρια και η απασχόλησή τους για αρκετές ημέρες με εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Τα παιδιά έπρεπε να απομακρυνθούν από τους καταυλισμούς προσφύγων. Ωστόσο, δεν υπήρχαν αρκετές δομές φιλοξενίας για ασυνόδευτα παιδιά και οι καταυλισμοί προσφύγων δεν ήταν ασφαλείς για αυτά τα παιδιά. Ως παράδειγμα καλής πρακτικής, αναφέρθηκε πρόγραμμα στο πλαίσιο του οποίου κοινόχρηστα διαμερίσματα διατίθεντο για τη στέγαση ασυνόδευτων ανηλίκων ηλικίας 16-18 ετών.

Οι οργανώσεις τόνισαν ότι δεν υπήρχε ολοκληρωμένη προσέγγιση όσον αφορά τα μαθήματα γλώσσας. Οι ΜΚΟ κατέβαλλαν κάθε δυνατή προσπάθεια για να καλύψουν το κενό, ωστόσο αυτό δεν επαρκούσε, ενώ παράλληλα έπρεπε να παραδίδονται μαθήματα γλώσσας σε μόνιμη και δομημένη βάση.

Το ζήτημα της έλλειψης επαγγελματικής κατάρτισης για μετανάστες και πρόσφυγες επισημάνθηκε ως ένα από τα κυριότερα προβλήματα, όπως και η αναγνώριση δεξιοτήτων. Πολλοί μετανάστες και

πρόσφυγες ήταν κάτοχοι τίτλων σπουδών και διέθεταν επαγγελματική πείρα, προσόντα τα οποία, όμως, δεν αναγνωρίζονταν στην Ελλάδα. ΟΙ ΜΚΟ είχαν προσπαθήσει να επιστήσουν την προσοχή του Υπουργείου Παιδείας στο ζήτημα της αναγνώρισης δεξιοτήτων και ικανοτήτων, ωστόσο δεν υπήρχαν εξελίξεις μέχρι εκείνη τη χρονική στιγμή.

Όσον αφορά την αγορά εργασίας, οι μετανάστες και οι πρόσφυγες δεν γνώριζαν τα δικαιώματά τους. Η έλλειψη ενημέρωσης συνιστούσε σοβαρό πρόβλημα. Η νόμιμη πρόσβαση στην αγορά εργασίας ήταν πολύ δύσκολη, όλο και περισσότεροι μετανάστες και πρόσφυγες κατέληγαν στη μαύρη αγορά. Οι αιτούντες άσυλο δεν μπορούσαν να εισέλθουν στην αγορά εργασίας. Είχαν τη δυνατότητα να εργαστούν μετά την αναγνώρισή τους· τώρα πρέπει να περιμένουν έξι μήνες μετά τη συνέντευξη για τη χορήγηση ασύλου.

Ορισμένες ΜΚΟ προσέφεραν υπηρεσίες απασχολησιμότητας σε μετανάστες και πρόσφυγες, παρέχοντας στήριξη σε νεοαφιχθέντες και αναγνωρισμένους πρόσφυγες κατά τη μετάβασή τους στην αγορά εργασίας και έως ότου εξασφαλίσουν αμειβόμενη εργασία. Περιγράφηκε έργο το οποίο προσέφερε διάφορες υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων ενημέρωσης, ανάπτυξης δεξιοτήτων και εγγραφής σε σεμινάρια επαγγελματικής κατάρτισης και στο πλαίσιο του οποίου σύμβουλοι απασχόλησης παρέχουν υπηρεσίες εύρεσης εργασίας στους δικαιούχους του έργου. Επεξηγήθηκε περαιτέρω στα μέλη ότι οι εργοδότες δεν είχαν αρνητική εικόνα για τους μεταναστών, αλλά χρειάζονταν στήριξη κατά την πρόσληψή τους. Οι μετανάστες προσλαμβάνονταν ως επί το πλείστον στους τομείς του τουρισμού, της εστίασης, των κατασκευών, της γεωργίας, της διερμηνείας και της περιθάλψης.

Υπήρχε επείγουσα ανάγκη για ψυχολογική ή κοινωνική υποστήριξη, καθώς πολλοί από τους πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο υπέφεραν από τραύματα και είχαν εύθραυστη ψυχική υγεία. Η ένταξη ήταν ιδιαίτερα δύσκολη για αυτούς. Χρειάζονταν έναν διαφορετικό μηχανισμό για τη διαχείριση του τραύματός τους από την αρχή. Υπήρχαν έργα που υλοποιούσαν οι ΜΚΟ με στόχο την παροχή υπηρεσιών ψυχικής υγείας σε μετανάστες. Αναφέρθηκε πρόγραμμα το οποίο εστίαζε στην ένταξη ατόμων που έλαβαν υπηρεσίες ψυχικής υγείας. Τους παρείχε υποστήριξη στην εύρεση εργασίας και στέγασης, καθώς και καθοδήγηση και διευκρινίσεις σχετικά με τις υποχρεώσεις τους.

Από το 2019, οι αιτούντες άσυλο δεν λαμβάνουν πλέον αριθμό κοινωνικής ασφάλισης, συνεπώς δεν έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας, δωρεάν πρόσβαση σε νοσοκομεία κ.λπ. Προφανώς, εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια των γιατρών εάν θα τους δώσουν ραντεβού ή όχι.

Όσον αφορά τη στέγαση, η εύρεση διαμερισμάτων για μετανάστες και πρόσφυγες θεωρούνταν ιδιαίτερα δύσκολη. Τελευταία είχε επιδειχθεί μια πιο ρατσιστική στάση και χρειάζονταν μήνες για την εύρεση διαμερίσματος για έναν αναγνωρισμένο πρόσφυγα. Οι πρόσφυγες δεν είχαν πρόσβαση σε κοινωνική στέγαση.

Σύμφωνα με τις πληροφορίες της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, οι οποίες δημοσιεύτηκαν τον Φεβρουάριο 2020, περίπου το 71 % των εργαζομένων στον γεωργικό τομέα είναι αλλοδαποί. Δεδομένου ότι πρόκειται για τα επίσημα δεδομένα, στην πραγματικότητα το ποσοστό αυτό είναι πιθανότατα ακόμη υψηλότερο. Οι οργανώσεις ανέφεραν ότι υπήρχε εσωτερικό πρόβλημα στην Ελλάδα: ένας τεράστιος αριθμός αδήλωτων εργαζομένων στον τομέα των γεωργίας. Η χώρα εξαρτιόταν από αυτούς, αλλά ήταν αφανείς. Ορισμένες ΜΚΟ παρείχαν βοήθεια σε μετανάστες

εργαζομένους στον τομέα της γεωργίας, καθώς διέτρεχαν κίνδυνο εκμετάλλευσης και χρειάζονταν προστασία.

Ένα παράδειγμα ορθής πρακτικής που περιγράφηκε ήταν ένα κέντρο κοινότητας, υπό τη διαχείριση ΜΚΟ από το 2017, το οποίο προσέφερε ένα ευρύ φάσμα υπηρεσιών, μαθήματα γλώσσας για πρόσφυγες και μετανάστες, συμβουλές σε θέματα απασχόλησης, νομικές συμβουλές, μια κοινωνική μονάδα κ.λπ. Απευθυνόταν σε ολόκληρη την κοινότητα: οι υπηρεσίες του απευθύνονταν επίσης στους πολίτες της κοινότητας. Όλα τα μέλη της κοινότητας συμμετείχαν μαζί σε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων.

Οι συμμετέχοντες τόνισαν ότι το ζήτημα της ένταξης δεν έτυχε της δέουσας προσοχής στην Ελλάδα. Οι δραστηριότητες ένταξης σε κρατικό επίπεδο ήταν πολύ περιορισμένες και δεν υπήρχε συνέχιση αυτών των δραστηριοτήτων. Τα άτομα που διέμεναν σε καταυλισμούς προσφύγων περίμεναν επί μακρόν μέχρι να μάθουν τι τους επιφύλασσε το μέλλον. Το γεγονός αυτό μείωνε ακόμη περισσότερο τις πιθανότητές τους να ενσωματωθούν και δεν είχαν πλέον κίνητρα.

Επισημάνθηκε ότι ο συντονισμός αποτελούσε τεράστιο πρόβλημα. Οι ΜΚΟ είχαν την αίσθηση ότι χρησιμοποιούνταν από το κράτος όταν υπάρχει ανάγκη κάλυψης κενών, αλλά ότι το κράτος δεν εμπιστευόταν τις ΜΚΟ. Όταν προκύπτουν προβλήματα, οι ΜΚΟ δεν λαμβάνουν την αναγκαία στήριξη από το κράτος. Οι ΜΚΟ είχαν καταθέσει προτάσεις στο κράτος σχετικά με τον τρόπο αναγνώρισης αξιόπιστων ΜΚΟ. Οι ΜΚΟ είχαν την αίσθηση ότι το έργο τους δεν αναγνωριζόταν. Αντί αυτού, υπήρχε μια τάση να τους επιρρίπτονται κατηγορίες για ζητήματα που δεν ήταν υπό τον έλεγχό τους. Εξήγησαν στα μέλη ότι η ποινικοποίηση της αλληλεγγύης αποτελούσε πρόβλημα με το οποίο έρχονταν αντιμέτωποι ολοένα και πιο συχνά, ιδίως υπό τις δύσκολες περιστάσεις που αντιμετώπιζε η Ελλάδα. Είχαν σημειωθεί επιθέσεις σε ΜΚΟ στα νησιά, ωστόσο δεν είχε γίνει καμία επίσημη ανακοίνωση για την καταδίκη τους. Οι νησιωτικοί πληθυσμοί, μέσα σε όλη την απελπισία που ένιωθαν λόγω της αφόρητης κατάστασης που επικρατούσε εκεί, στρέφονταν ενάντια στις ΜΚΟ. Οι διεθνείς εθελοντές αποχωρούσαν.

Η κατάσταση στα νησιά ήταν εξαιρετικά δύσκολη για τις ΜΚΟ. Κάτοικοι νησιών επιτίθεντο στα μέλη προσωπικού των ΜΚΟ, τα οποία δέχονταν απειλές, ενώ είδαν τα οχήματά τους να καίγονται και ακολουθούνταν στο σπίτι τους. Πίσω από αυτές τις επικίνδυνες συμπεριφορές βρισκόνταν εθνικιστικά ακροδεξιά κινήματα. Πολλές ΜΚΟ είχαν αποχωρήσει από τα νησιά. Εξαιτίας της τεταμένης κατάστασης, οι ΜΚΟ επικεντρώνονταν εκείνη τη χρονική στιγμή περισσότερο στην προστασία της δικής τους σωματικής ακεραιότητας παρά στις υπηρεσίες που παρείχαν στους δικαιούχους τους. Ένιωθαν ότι σπαταλούσαν την ενέργειά τους. Οι ΜΚΟ κατηγορούνταν εσφαλμένα ότι συνεργάζονταν με λαθρεμπόρους και ότι πυροδοτούσαν ανταρσίες από την πλευρά των μεταναστών.

Οι οργανώσεις ανέφεραν ότι υπήρχε σοβαρή έλλειψη έργων και χρηματοδότησης. Οι ΜΚΟ είχαν προσπαθήσει να διοργανώσουν ορισμένα έργα, προσλαμβάνοντας εκπαιδευτές κ.λπ., ωστόσο επρόκειτο για έργα εφάπαξ χωρίς καμία συνέχεια. Η χρηματοδότηση της ΕΕ θεωρούταν πολύ σημαντική, ωστόσο ήταν ιδιαίτερα δύσκολο να εξασφαλιστεί λόγω της γραφειοκρατίας. Απαιτούνταν πολύς χρόνος και πολλή προσπάθεια. Επιπλέον, οι οργανώσεις είχαν την αίσθηση ότι δεν υπήρχε αρκετή διαφάνεια όσον αφορά τον τρόπο χρησιμοποίησης των κονδυλίων της ΕΕ.

Οι οργανώσεις ήταν της άποψης ότι η μεγαλύτερη πρόκληση εκείνη τη χρονική στιγμή ήταν η πολιτική αλλαγή και η αλλαγή του αφηγήματος της κυβέρνησης. Η ένταξη δεν βρισκόταν στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της κυβέρνησης, η οποία, στον τομέα της μετανάστευσης, ασχολείτο κυρίως με την υποδοχή, την επίσπευση των διαδικασιών χορήγησης ασύλου, τις επιστροφές και την προστασία των συνόρων. Η προηγούμενη κυβέρνηση είχε υιοθετήσει μια στρατηγική ένταξης, αλλά δεν την είχε υλοποιήσει. Οι ΜΚΟ ασκούσαν πιέσεις για την υλοποίηση αυτής της στρατηγικής ένταξης.

Οι τοπικές αρχές δεν είχαν τα δικαιώματα ούτε τις εξουσίες για να διαχειριστούν ζητήματα ένταξης. Διαδραμάτιζαν πολύ περιορισμένο ρόλο, παρά το γεγονός ότι η ένταξη πραγματοποιούνταν σε τοπικό επίπεδο. Ένας στόχος της προαναφερθείσας στρατηγικής ένταξης ήταν η αύξηση της εμπλοκής των τοπικών και περιφερειακών αρχών στην ένταξη των μεταναστών. Περιλάμβανε επίσης μέτρα για την ένταξη στην αγορά εργασίας και την εκπαίδευσης, αλλά κανένα μέτρο για τη στέγαση, για παράδειγμα.

Υπήρχε γενικό πρόβλημα με τη συλλογή δεδομένων, συνεπώς δεν ήταν δυνατόν να υπολογιστεί πόσοι μετανάστες θα μπορούσαν να ενσωματωθούν στην Ελλάδα και, απουσία στατιστικών στοιχείων, δεν ήταν δυνατόν να αναπτυχθούν βιώσιμες στρατηγικές ένταξης.

Οι δραστηριότητες ένταξης στην Ελλάδα διεξάγονταν στο πλαίσιο του εκάστοτε έργου, δεν υπήρχε μακροπρόθεσμος σχεδιασμός και η εμπειρία και τα διδάγματα που είχαν αντληθεί από προηγούμενα έργα δεν αξιοποιούνταν. Δεν είχε ιδιαίτερο νόημα να διεξάγονται επανειλημμένα πιλοτικά έργα.

Οι σχέσεις μεταξύ των ΜΚΟ και των κυβερνητικών αρχών ήταν μάλλον τεταμένες: φαίνεται ότι υπήρχε πρόβλημα αμοιβαίας αναγνώρισης. Οι ΜΚΟ είχαν την αίσθηση ότι οι υπηρεσίες του χρησιμοποιούνταν από το κράτος για την κάλυψη κενών, π.χ. στην παροχή μαθημάτων γλώσσας, υπηρεσιών διερμηνείας κ.λπ., ωστόσο το έργο τους δεν αναγνωριζόταν και δεν λάμβαναν την αναγκαία στήριξη.

Οι ΜΚΟ προσπαθούσαν να δημιουργήσουν περισσότερες επαφές, π.χ. με τα αρμόδια υπουργεία, ωστόσο υπάρχει έλλειψη συνεργασίας.

Η συνεργασία με διεθνείς οργανισμούς και τις συνδικαλιστικές ενώσεις ήταν πολύ καλή και πολλά έργα υλοποιούνταν βάσει συνεργασίας. Επίσης, είχαν γίνει επαφές με δήμους και τοπικές αρχές, οι οποίες, να μεν απέδωσαν καρπούς, αλλά το πρόβλημα ήταν ο περιορισμένος ρόλος και αρμοδιότητες των τοπικών και περιφερειακών αρχών στη διαχείριση της μετανάστευσης και της ένταξης.

ζ. Γενική Συνομοσπονδία Επαγγελματιών, Βιοτεχνών και Εμπόρων Ελλάδας (ΓΣΕΒΕΕ) και Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων της ΓΣΕΒΕΕ

Τονίστηκε ότι οι οικονομικές επιπτώσεις της προσφυγικής κρίσης κατά την τελευταία πενταετία ήταν τεράστιες. Υπήρχαν περίπου 115 000 μετανάστες στην Ελλάδα. Στα ελληνικά νησιά υπήρχαν περισσότεροι από 40 000 μετανάστες — αριθμός μεγαλύτερος από τον συνήθη πληθυσμό των νησιών. Το σύστημα μετεγκατάστασης της ΕΕ δεν ήταν αποτελεσματικό (κατά την περίοδο 2016-2018: η Πορτογαλία δέχτηκε 1 000 άτομα, η Γαλλία 400 και η Φινλανδία 175 από την Κύπρο, την Ελλάδα και

τη Μάλτα. Η Σερβία δέχτηκε 100 ασυνόδευτους ανηλίκους). Η δήλωση ΕΕ-Τουρκίας δεν απέφερε αποτελέσματα και η Τουρκία δεν τηρούσε τις δεσμεύσεις της.

Οι προτάσεις της ΓΣΕΒΕΕ για τη διαχείριση των μεταναστευτικών εισροών:

- 1) Αναλογική μετεγκατάσταση: βάσει αριθμού κατοίκων ή ΑΕΠ
- 2) Καταχώριση αιτήσεων εκτός των συνόρων της ΕΕ, π.χ. στην Τουρκία ή τη Συρία.
- 3) Αναθεώρηση του κανονισμού του Δουβλίνου. Το γεγονός ότι οι χώρες πρώτης υποδοχής αναγκάστηκαν να διαχειριστούν το μεταναστευτικό ζήτημα μόνες τους δεν είχε βιώσιμα αποτελέσματα.

Η αντιπροσωπεία ενημερώθηκε ότι η κοινωνική και πολιτική κατάσταση ήταν χειρότερη σε σχέση με μια πενταετία πριν και τα διδάγματα που αντλήθηκαν από την κρίση της περιόδου 2015-2016 δεν είχαν αξιοποιηθεί. Είχε φτάσει η κρίσιμη στιγμή όπου τα κράτη μέλη της ΕΕ έπρεπε να αντιληφθούν ότι το μεταναστευτικό ζήτημα δεν αποτελούσε ελληνικό πρόβλημα ούτε πρόβλημα ενός μόνο κράτους μέλους, αλλά ότι ήταν πρόβλημα της ΕΕ.

Η ΓΣΕΒΕΕ συνεργάστηκε στο πλαίσιο προγραμμάτων ένταξης μεταναστών και ήταν εταίρος του προγράμματος Labour-INT (βλ. ανωτέρω). Κατά την περίοδο 2016-2018, συμμετείχε στο διεθνές πρόγραμμα ένταξης MigrAID, στόχος του οποίου ήταν η εκπαίδευση κοινωνικών εταίρων σε θέματα εθνοτικής ποικιλομορφίας σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Το έργο υλοποιούταν σε πέντε κράτη μέλη της ΕΕ: στην Κύπρο, την Ελλάδα, την Ιταλία, τη Γαλλία και τη Δανία. Εστίαζε στην ένταξη των μεταναστών που εργάζονταν στον τομέα των ΜΜΕ, καθώς και στην εθνοτική ποικιλομορφία. Εκτός από την ερευνητική μελέτη, στο πλαίσιο του έργου διεξάγονταν ποικίλες δραστηριότητες, συμπεριλαμβανομένων της παραγωγής υλικού, οδηγών και εργαλείων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (EEK), της διοργάνωσης εργαστηρίων και σεμιναρίων τομεακής κατάρτισης, της ψηφιοποίησης του υλικού παραγωγής και της δημιουργίας προσομοιωτή, της διοργάνωσης συνεδρίου σχετικά με το θέμα και της διάδοσης των σχετικών αποτελεσμάτων και εκροών. Η ΓΣΕΒΕΕ κατάρτισε έναν «Οδηγό Εθνοτικής Ποικιλομορφίας για τις ΜΜΕ» προκειμένου να βοηθήσει τους κοινωνικούς εταίρους να εντοπίζουν αποτελεσματικότερα τις πλέον κατάλληλες αρχές, εργαλεία και διαδικασίες ώστε οι ΜΜΕ να μπορούν να προάγουν την εθνοτική ποικιλομορφία στον χώρο εργασίας: βελτίωση της κατανόησης της εθνοτικής ποικιλομορφίας από τους κοινωνικούς εταίρους, βελτίωση των δεξιοτήτων διαχείρισης συγκρούσεων στον χώρο εργασίας, προώθηση της ένταξης των μεταναστών.

**η. Κέντρο Συντονισμού του δήμου Αθηναίων για θέματα Μεταναστών και Προσφύγων
(Athens Coordination Centre for Migrant and Refugee Issues, ACCMR)**

Το ACCMR είναι ένας μηχανισμός συντονισμού με περίπου 90 ΜΚΟ και μέλη της κοινωνίας των πολιτών. Υπάρχουν έξι επιτροπές σε διαφορετικούς τομείς, π.χ. υγεία, γυναίκες, νομικά δικαιώματα των προσφύγων στην Ελλάδα και στέγαση. Αυτές οι επιτροπές συνεδριάζουν μία φορά τον μήνα. Στόχος είναι η ανάπτυξη διαφόρων εργαλείων. Υπάρχει μια ψηφιακή πλατφόρμα για την ανταλλαγή μεταξύ των ΜΚΟ και του δήμου.

Στόχος της ψηφιακής πλατφόρμας του ACCMR είναι η υποστήριξη της αποτελεσματικής χαρτογράφησης υπηρεσιών και δραστηριοτήτων που αφορούν τους μετανάστες και τους πρόσφυγες στην πόλη της Αθήνας και, συνακόλουθα, η διευκόλυνση της ανταλλαγής πληροφοριών και πόρων

μεταξύ των διαφόρων ομάδων ενδιαφερόμενων μερών που εμπλέκονται στην παροχή υπηρεσιών / στη διοργάνωση δραστηριοτήτων και μεταξύ των μελών του επαγγελματικού προσωπικού τους. Φέρνει επίσης σε επαφή οργανώσεις με ιδιώτες, επιχειρήσεις και άλλους φορείς που επιθυμούν να προσφέρουν στήριξη. Είναι ανοικτή σε τοπικές και διεθνείς ΜΚΟ, ομάδες κοινοτήτων μεταναστών και προσφύγων, ομάδες πολιτών και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη που διοργανώνουν και/ή στηρίζουν πρωτοβουλίες για την υποστήριξη των προσφύγων και των μεταναστών.

Υπάρχει ένα δίκτυο πόλεων για την ένταξη, το οποίο περιλαμβάνει 13 δήμους. Ο συντονισμός και η συνεργασία μεταξύ τους υποστηρίζονται από τον ΔΟΜ.

Το 2015, η Ελλάδα δεν ήταν προετοιμασμένη για την προσφυγική κρίση. Η πόλη της Αθήνας δημιούργησε τον καταυλισμό προσφύγων στον Ελαιώνα για τη φιλοξενία 2 000-3 000 ατόμων. Η Αθήνα ήταν η πρώτη που συμμετείχε στο έργο στέγασης μεταναστών της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες. Πολλές οργανώσεις ξεκίνησαν να εργάζονται για θέματα μετανάστευσης. Το ACCMR συστάθηκε με ιδιωτικούς πόρους και τώρα χρηματοδοτείται από τον ΔΟΜ. Ενεπλάκησαν πολλές πόλεις και ΜΚΟ. Δημιουργήθηκε ένας μηχανισμός συντονισμού. Στη συνέχεια, δημιουργήθηκαν προγράμματα ένταξης.

Εξηγήθηκε στα μέλη ότι το ACCMR παρείχε υπηρεσίες σε υπηκόους τρίτων χωρών: δύο κοινωνικοί λειτουργοί, ένας ψυχολόγος και παροχή νομικών συμβουλών. Δεν απαιτείται ραντεβού και το γραφείο ήταν ανοικτό κάθε ημέρα. Δύο σύμβουλοι απασχόλησης παρείχαν βοήθεια για την κατάρτιση βιογραφικού σημειώματος κ.λπ. Παρέχονταν ορισμένα μαθήματα ελληνικής γλώσσας και πληροφορικής, σε συνδυασμό με συμβουλές σχετικά με τον τρόπο εύρεσης εργασίας. Διοργανώνονταν πολιτιστικές εκδηλώσεις για παιδιά στον καταυλισμό προσφύγων στον Ελαιώνα: επισκέψεις σε θέατρα, εκδηλώσεις, επισκέψεις σε μνημεία, διοργάνωση παιχνιδιών. Ο κύριος στόχος ήταν η δημιουργία ενός ενιαίου κέντρου εξυπηρέτησης. Το γραφείο ήταν πλήρως λειτουργικό την περσινή χρονιά. Προσλαμβάνονταν εκπαιδευτικοί και παρέχονταν μαθήματα πολιτισμού. Το κέντρο ένταξης μεταναστών θεωρήθηκε ότι συνιστά πολύ καλή πρακτική.

Το ACCMR συνεργάστηκε με το κέντρο απασχόλησης για την προσφορά νόμιμων θέσεων εργασίας, σε συνεργασία με επιχειρήσεις. Τα άτομα στα οποία είχε χορηγηθεί άσυλο είχαν τα ίδια δικαιώματα με τους Έλληνες πολίτες και μπορούσαν να εργαστούν νόμιμα. Δεν υπήρχε μόνιμο εθνικό πρόγραμμα, για παράδειγμα για την εκμάθηση της γλώσσας. Οι δήμοι δεν είχαν οικονομικούς πόρους ούτε διέθεταν αρμοδιότητες για τη διαχείριση του ζητήματος της ένταξης.

Τα μέλη ενημερώθηκαν ότι η ένταξη ήταν ένα πολύ πρόσφατο θέμα στην Ελλάδα και ότι, μέχρι εκείνη τη χρονική στιγμή, δεν είχε υλοποιηθεί καμία στρατηγική ένταξης. Έχουν καταβληθεί πολλές προσπάθειες κατά τα προηγούμενα έτη από διάφορους φορείς, ωστόσο τα αποτελέσματα δεν ήταν βιώσιμα και η κλίμακα ήταν εξαιρετικά μικρή. Όλες οι δραστηριότητες ένταξης διεξάγονταν στο πλαίσιο του εκάστοτε έργου και δεν υπήρχαν μόνιμοι μηχανισμοί σε κρατικό επίπεδο. Οι διεθνείς οργανισμοί —ΔΟΜ, Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, UNICEF— ήταν σημαντικοί φορείς όσον αφορά τη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων ένταξης.

Τα στατιστικά στοιχεία ήταν ένα πρόβλημα και ήταν πολύ δύσκολο να υπολογιστούν αριθμοί. Οι πόλεις και οι δήμοι θα μπορούσαν να συλλέγουν αυτά τα δεδομένα.

Το κύριο πρόβλημα ήταν ότι οι νεοαφιχθέντες δεν μιλούσαν ελληνικά ή αγγλικά. Απαιτούνταν επειγόντως πολλά περισσότερα μαθήματα γλώσσας ώστε να μπορέσουν να εισέλθουν στην αγορά εργασίας. Η αναγνώριση των δεξιοτήτων αναφέρθηκε ως πρόβλημα, ωστόσο, σε σύγκριση με την έλλειψη γλωσσικών δεξιοτήτων, η αναγνώριση των τίτλων σπουδών ήταν αρχικά ένα δευτερεύον πρόβλημα.

Υπήρχαν πολλές θέσεις εργασίας στις οποίες οι Έλληνες δεν επιθυμούν να απασχοληθούν και αυτές οι θέσεις εργασίας ήταν διαθέσιμες να καλυφθούν από τους μετανάστες. Ο τουρισμός, η περίθαλψη, η γεωργία και η εστίαση ήταν οι κύριοι τομείς όπου οι μετανάστες έβρισκαν θέσεις εργασίας. Διοργανώθηκαν εκδηλώσεις εύρεσης εργασίας τις οποίες επισκέφθηκε μεγάλος αριθμός μεταναστών.

Περιγράφηκε ένα νέο πρόγραμμα για τους πρόσφυγες, το οποίο ακολουθούσε μια ολιστική προσέγγιση: παροχή βοήθειας για την ενοικίαση διαμερίσματος, εύρεση εργασίας, εκμάθηση της γλώσσας. Στο πλαίσιο του έργου παρέχονταν συμβουλές και βοήθεια στην ομάδα-στόχο ώστε να γνωρίσει την Αθήνα. Μέχρι εκείνη τη χρονική στιγμή είχαν βοηθηθεί 300 πρόσφυγες. Ο κύριος στόχος ήταν η σύνδεση των προσφύγων με τον τοπικό πληθυσμό έτσι ώστε να πάψουν να είναι απομονωμένοι και, αντί να είναι δικαιούχοι υπηρεσιών, να επιλέξουν τη ζωή που επιθυμούν και να γίνουν ανεξάρτητοι. Το πρόγραμμα διήρκεσε δύο έτη και στόχος του ήταν η παροχή βοήθειας για το επόμενο βήμα. Περιλάμβανε μαθήματα δημιουργικότητας και ένα πρόγραμμα φιλίας. Δοκιμάστηκαν διάφορες προσεγγίσεις. Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Αθηνών, π.χ. μαθήματα γλώσσας χωρίς βιβλία μέσω πρακτικών δεξιοτήτων — βόλτα στην αγορά, επίσκεψη σε μουσεία κ.λπ. Μέχρι εκείνη τη χρονική στιγμή, βρισκόταν στο ερευνητικό στάδιο δράσης: εξεταζόταν ποιες προσεγγίσεις ήταν οι πιο αποτελεσματικές.

Ήταν κρίσιμης σημασίας το κράτος να αναγνωρίσει τις τοπικές και περιφερειακές αρχές ως σημαντικό φορέα στην ένταξη των μεταναστών, να τους αναθέσει αρμοδιότητες και να τους διαθέσει κονδύλια για την υλοποίηση δραστηριοτήτων ένταξης.

θ. Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης, Γενική Γραμματεία Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υποδοχής και ασύλου

Δεδομένου ότι η συνάντηση ματαιώθηκε λόγω της πανδημίας της νόσου COVID-19, η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης απέστειλε τις παρατηρήσεις της γραπτώς.

Η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης λογοδοτεί στη Γενική Γραμματεία Μεταναστευτικής Πολιτικής. Είναι αρμόδια για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της στρατηγικής για την ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών, καθώς και για τον σχεδιασμό και την παρακολούθηση της υλοποίησης τομεακών πολιτικών ένταξης σε θεσμική συνεργασία με τα συναρμόδια υπουργεία στον εν λόγω τομέα.

Η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης είχε συστήσει μια άτυπη διυπουργική ομάδα για τη συστηματική χαρτογράφηση δράσεων ένταξης των μεταναστών και των δικαιούχων διεθνούς προστασίας. Αυτή η ομάδα κατέγραφε τις δράσεις κοινωνικής ένταξης που υλοποιούσε κάθε υπουργείο και οι οποίες αποσκοπούσαν στη δικτύωση και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των αρμόδιων υπουργείων.

Σε συνεργασία με το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, ο ΔΟΜ υλοποιούσε το έργο HELIOS, με απευθείας χρηματοδότηση από τη ΓΔ Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων (βλ. ανωτέρω).

Στόχος του έργου ήταν η μετάβαση νέων προσφύγων από το στάδιο υποδοχής, το οποίο περιλάμβανε βασικές συνθήκες υποδοχής (στέγαση, οικονομική βοήθεια, πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας κ.λπ.) στο στάδιο ένταξης, μέσω της πρόσβασης ιδίως στην αγορά εργασίας, σε υπηρεσίες υγείας, ασφάλιση και εκπαίδευση.

Προγράμματα κοινωνικής ένταξης

Δράσεις για την ενίσχυση της διαπολιτισμικής μεσολάβησης και της διαπολιτισμικότητας:

- Κατάρτιση επαγγελματικού προφίλ για τον διαπολιτισμικό μεσολαβητή

Η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης, σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους και άλλους εξειδικευμένους φορείς, είχαν καταρτίσει ένα επαγγελματικό προφίλ για τους διαπολιτισμικούς μεσολαβητές, το οποίο αναμενόταν ότι θα οδηγούσε σε βελτίωση των προσφερόμενων υπηρεσιών στον εν λόγω τομέα.

- Καταγραφή των ατόμων που εργάζονται ως διαπολιτισμικοί μεσολαβητές στην Ελλάδα

Τον Μάρτιο του 2019, η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης δημοσίευσε στον δικτυακό τόπο του Υπουργείου Μετανάστευσης ανοικτή πρόσκληση για την καταγραφή των ατόμων που εργάζονται ως διαπολιτισμικοί μεσολαβητές στην Ελλάδα. Ο στόχος αυτής της καταγραφής ήταν η συλλογή δεδομένων που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση σχετικών προγραμμάτων, καθώς και για τη δημιουργία μιας δεξαμενής ατόμων, που θα αποτελείται κυρίως από υπηκόους τρίτων χωρών, για την περαιτέρω προώθηση των υπηρεσιών διαπολιτισμικής μεσολάβησης. Μέχρι εκείνη τη χρονική στιγμή είχαν καταγραφεί 167 άτομα.

- Πρόγραμμα για την ενίσχυση της συμμετοχής υπηκόων τρίτων χωρών σε επισκέψεις σε μουσεία και αρχαιολογικούς χώρους

Ο ρόλος και η συμβολή αναγνωρισμένων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών ήταν κρίσιμης σημασίας για την εκπροσώπηση υπηκόων τρίτων χωρών στη θεσμική μεσολάβηση. Το 2019, το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου ζήτησε να καταγραφούν οι αναγνωρισμένες οντότητες για τη συλλογική εκπροσώπηση υπηκόων τρίτων χωρών. Ο κύριος στόχος ήταν η επικοινωνία και η συνεργασία μεταξύ αυτών των οντοτήτων και του υπουργείου. Η Διεύθυνση Κοινωνικής Ένταξης ξεκίνησε μια σειρά συναντήσεων με τις αναγνωρισμένες οντότητες συλλογικής εκπροσώπησης.

4. Συμπεράσματα και συστάσεις

Ως κράτος μέλος που βρίσκεται στην πρώτη γραμμή όσον αφορά τις αφίξεις μεταναστών από το 2015, είναι σαφές ότι η Ελλάδα αδυνατεί πλέον να διαχειριστεί την κατάσταση και χρειάζεται επείγοντως βοήθεια από τα υπόλοιπα κράτη μέλη της ΕΕ για τη διαχείριση του μεταναστευτικού ζητήματος.

Τα πλέον φλέγοντα ζητήματα εξακολουθούν να είναι η υποδοχή και η μεγάλη καθυστέρηση στη διεκπεραίωση των αιτήσεων χορήγησης ασύλου, με τις αιτήσεις που εκκρεμούν προς διεκπεραίωση να είναι επί του παρόντος περίπου 90 000. Οι χρόνοι αναμονής μπορεί να φτάσουν τα δύο-τρία έτη, κατά τη διάρκεια των οποίων οι αιτούντες δεν έχουν πρόσβαση σε γλωσσική κατάρτιση, δεν μπορούν να εργαστούν νόμιμα και οι μεγάλοι χρόνοι αναμονής χωρίς σκοπό και δέσμευση καθιστούν τη διαδικασία ένταξης ακόμη πιο δύσκολη. Η κυβέρνηση έχει επιταχύνει τη διεκπεραίωση των διαδικασιών χορήγησης ασύλου, ωστόσο αυτό αφορά μόνο νέες αιτήσεις που υποβλήθηκαν μετά το 2019.

Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι πρέπει να θεσπιστεί ένα ισχυρό και λειτουργικό σύστημα μετεγκατάστασης της ΕΕ, ώστε να μειωθεί η πίεση που ασκείται στην Ελλάδα και σε άλλα κράτη μέλη που βρίσκονται στην

πρώτη γραμμή. Χωρίς μετεγκαταστάσεις από την Ελλάδα σε άλλα κράτη μέλη, δεν είναι ρεαλιστικό να αναμένεται ότι η Ελλάδα θα μπορέσει να εντάξει όλους τους μετανάστες και πρόσφυγες που βρίσκονται επί του παρόντος στο έδαφός της.

Δεδομένου ότι η Ελλάδα είναι κυρίως χώρα αποδημίας και χώρα διέλευσης μετανάστευσης, η μετατροπή της σε χώρα υποδοχής αποτελεί μάλλον νέα εξέλιξη. Τα ζητήματα που αφορούν την ένταξη των μεταναστών δεν βρίσκονται σε υψηλή θέση στο πολιτικό θεματολόγιο και δεν έχει αναπτυχθεί ακόμη μια δομημένη και ολιστική προσέγγιση για την ένταξη των μεταναστών.

Κατά συνέπεια, οι ΜΚΟ διαδραματίζουν κρίσιμης σημασίας ρόλο στην ένταξη των μεταναστών στην Ελλάδα, καλύπτοντας κενά στις περιπτώσεις που δεν έχουν ληφθεί μέτρα ένταξης. Οι ΜΚΟ, οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και οι δήμοι διατηρούν καλές σχέσεις μεταξύ τους και πολλά έργα ένταξης υλοποιούνται βάσει συνεργασίας μεταξύ αυτών των φορέων. Οι διεθνείς οργανισμοί είναι σημαντικοί παράγοντες για την ένταξη των μεταναστών, δεδομένου ότι υλοποιούν μεγάλα έργα σε συνεργασία με ΜΚΟ και δήμους. Ωστόσο, οι σχέσεις μεταξύ των ΜΚΟ και των κρατικών αρχών φαίνεται να είναι εύθραυστες. Οι ΜΚΟ που συναντήσαμε είχαν την αίσθηση ότι δεν λάμβαναν στήριξη και ότι το έργο τους δεν αναγνωριζόταν από το κράτος, καθώς και ότι δεν υπήρχε εμπιστοσύνη μεταξύ αυτών και του κράτους. Η ΕΟΚΕ προτρέπει το κράτος να βρει τρόπους να ενισχύσει τη συνεργασία με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η εμπειρογνώσιά τους ως επαγγελματίες αξιοποιείται περισσότερο κατά τον σχεδιασμό των πολιτικών ένταξης με σκοπό την αύξηση της αποδοτικότητάς τους.

Δεν υπήρχε επίσημο μητρώο ΜΚΟ και, κατά συνέπεια, το τοπίο των ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στον τομέα της μετανάστευσης θα μπορούσε να χαρακτηριστεί αποσπασματικό. Το Υπουργείο Μετανάστευσης έχει δρομολογήσει τη δημιουργία ενός συστήματος καταχώρισης για αναγνωρισμένες ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στον τομέα της μετανάστευσης.

Οι τοπικές και περιφερειακές αρχές έχουν περιορισμένες αρμοδιότητες στον τομέα της ένταξης των μεταναστών. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι, λαμβανομένου υπόψη ότι η ένταξη πραγματοποιείται κυρίως σε τοπικό επίπεδο, είναι κρίσιμης σημασίας το κράτος να αναγνωρίσει τις τοπικές και περιφερειακές αρχές ως σημαντικό φορέα στην ένταξη των μεταναστών, να τους αναθέσει αρμοδιότητες και να τους διαθέσει κονδύλια για την υλοποίηση δραστηριοτήτων ένταξης.

Δεν υφίσταται δομημένο σύστημα ένταξης, οι δραστηριότητες ένταξης διεξάγονται στο πλαίσιο του εκάστοτε έργου και δεν υπάρχει συντονισμός μεταξύ των διαφόρων έργων. Τα περισσότερα από αυτά τα έργα είναι εφάπαξ χωρίς να δίδεται καμία συνέχεια, με αποτέλεσμα η εμπειρία που αποκτάται και τα διδάγματα που αντλούνται στο πλαίσιο αυτών των έργων να παραμένουν αναξιοποίητα. Η ΕΟΚΕ συνιστά θερμά τον σχεδιασμό έργων και μέτρων ένταξης σε πιο μακροπρόθεσμο πλαίσιο και με βιώσιμο τρόπο. Θα πρέπει να περιλαμβάνουν ένα στάδιο παρακολούθησης προκειμένου να αξιοποιηθεί η εμπειρία που αποκτήθηκε σε μελλοντικά έργα.

Διάφοροι ενδιαφερόμενοι φορείς τόνισαν ότι υπήρχε έλλειψη μαθημάτων γλώσσας για τους μετανάστες και τους πρόσφυγες. Καθώς οι γλωσσικές δεξιότητες είναι το πρώτο βήμα προς την ένταξη, η ΕΟΚΕ καλεί το κράτος να δημιουργήσει μια μόνιμη δομή για την παροχή μαθημάτων γλώσσας.

Οι μετανάστες και οι πρόσφυγες στερούνται ενημέρωσης σχετικά με το νομικό τους καθεστώς και τα νομικά τους δικαιώματα, ενώ η παραπληροφόρηση αποτελεί σύνθηρες πρόβλημα. Τα άτομα που διαμένουν σε καταυλισμούς προσφύγων δεν γνωρίζουν τι τους επιφυλάσσει το μέλλον και πόσο ενδέχεται να διαρκέσουν οι διαδικασίες χορήγησης ασύλου. Το γεγονός αυτό μειώνει ακόμη περισσότερο τις πιθανότητές τους να ενσωματωθούν και δεν έχουν πλέον κίνητρα. Έχουν συχνά την εσφαλμένη εντύπωση ότι θα φύγουν σύντομα από την Ελλάδα και ότι, συνεπώς, δεν χρειάζεται να μάθουν ελληνικά. Η πρόσβαση σε πληροφορίες καλής ποιότητας είναι το κλειδί για την επιτυχή ένταξη και πρέπει να βελτιωθεί.

Η νόμιμη πρόσβαση στην αγορά εργασίας είναι πολύ δύσκολη, με τον αριθμό των μεταναστών και των προσφύγων που καταλήγουν στη μαύρη αγορά να αυξάνεται συνεχώς. Οι αιτούντες άσυλο δεν μπορούν να εισέλθουν στην αγορά εργασίας. Είχαν τη δυνατότητα να εργαστούν μετά την αναγνώρισή τους· τώρα πρέπει να περιμένουν έξι μήνες μετά τη συνέντευξη για τη χορήγηση ασύλου. Από το 2019, οι αιτούντες άσυλο δεν λαμβάνουν πλέον αριθμό κοινωνικής ασφάλισης, ο οποίος απαιτείται για την πρόσβαση στην αγορά εργασίας, σε υπηρεσίες υγείας, δωρεάν νοσηλεία κ.λπ.

Η έλλειψη επαγγελματικής κατάρτισης αποτελεί μείζον πρόβλημα, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι οι δεξιότητες και οι τίτλοι σπουδών των μεταναστών και των προσφύγων δεν αναγνωρίζονται. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα το δυναμικό τους να μένει ανεκμετάλλευτο στην αγορά εργασίας.

Άλλο ένα σοβαρό πρόβλημα είναι η εκμετάλλευση των μεταναστών και των προσφύγων, π.χ. στον τομέα της γεωργίας. Καθώς η πρόσβαση στην αγορά εργασίας είναι πολύ δύσκολη, πολλοί μετανάστες και πρόσφυγες καταλήγουν στη μαύρη αγορά όπου διατρέχουν κίνδυνο κακοποίησης και εκμετάλλευσης. Η ΕΟΚΕ προτρέπει το κράτος να αναγνωρίσει τη σοβαρότητα του προβλήματος και να αναλάβει άμεση δράση για την εξάλειψη αυτού του φαινομένου.

Κατά τον χρόνο της επίσκεψης, υπήρχαν περίπου 5 500 ασυνόδευτοι ανήλικοι στην Ελλάδα. Δεν υπάρχουν αρκετές δομές φιλοξενίας για αυτούς και η διαμονή σε καταυλισμούς προσφύγων τους θέτει σε εξαιρετικά ευάλωτη κατάσταση. Χρειάζονται επείγοντως προστασία και φιλοξενία σε κατάλληλες δομές. Εντούτοις, σύντομα μετά την επίσκεψή μας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε ένα ξεχωριστό πρόγραμμα για τη μετεγκατάσταση 1 600 ασυνόδευτων ανηλίκων από την Ελλάδα σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ. Έντεκα κράτη μέλη της ΕΕ —το Βέλγιο, η Βουλγαρία, η Γαλλία, η Κροατία, η Φινλανδία, η Γερμανία, η Ιρλανδία, η Πορτογαλία, η Σλοβενία, το Λουξεμβούργο και η Λιθουανία, καθώς και η Ελβετία— έχουν συμφωνήσει να δεχτούν συνολικά 1 600 παιδιά και εφήβους από καταυλισμούς προσφύγων στην Ελλάδα.

Η στάση της κοινωνίας απέναντι στους μετανάστες και τους πρόσφυγες είναι σύνθετη και διαρκώς μεταβαλλόμενη. Υπάρχουν ορισμένοι που έχουν θετική στάση και ορισμένοι που είναι εχθρικοί προς τους μετανάστες και τους πρόσφυγες, ενώ παράλληλα υπάρχει και μια ενδιάμεση στάση που διαμορφώνεται ανάλογα με τη γενική κατάσταση. Η ΕΟΚΕ συνιστά τον σχεδιασμό μέτρων ένταξης κατά τρόπο που να ευνοεί και τον τοπικό πληθυσμό, προκειμένου να αποφεύγονται οι εντάσεις μεταξύ του πληθυσμού υποδοχής και των νεοαφιχθέντων. Επιπλέον, αυτό θα διευκόλυνε τις συναντήσεις, οι οποίες μειώνουν τη δυσπιστία και την εχθρότητα που συχνά παρατηρούνται στις κοινωνίες υποδοχής των νεοαφιχθέντων.

Τέλος, όσον αφορά τις στατιστικές σχετικά με τον μεταναστευτικό πληθυσμό και τους πρόσφυγες, πολλές οργανώσεις και φορείς ανέφεραν δυσκολίες λόγω του ότι τα στατιστικά στοιχεία δεν είναι επαρκώς δομημένα και συγκεντρωμένα. Η επίλυση του προβλήματος αυτού αποτελεί πολύ σημαντικό βήμα προς τη βελτίωση των πολιτικών και της επακόλουθης παρακολούθησής τους.

Ευρωπαϊκή Οικονομική
και Κοινωνική Επιτροπή

Rue Belliard/Belliardstraat 99
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

Υπεύθυνος έκδοση: Μονάδα «Επισκέψεις και εκδόσεις»
EESC-2020-83-EL

www.eesc.europa.eu

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2020

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής.

Για οποιαδήποτε χρήση των φωτογραφιών / εικόνων, πρέπει να ζητηθεί άδεια απευθείας από τον κάτοχο του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας.

Print
QE-02-20-613-EL-C
ISBN 978-92-830-4959-3
doi:10.2864/86853

Online
QE-02-20-613-EL-N
ISBN 978-92-830-4960-9
doi:10.2864/219390

EL